

Gäller för: Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service
Innehållsansvar: Carolin Karlsson, (carka60), Sektionsledare
Granskad av: Stefan Carslöv, (steca9), Specialistläkare
Godkänd av: Markus Håkansson, (marha68), Verksamhetschef

Giltig från: 2026-01-19

Giltig till: 2027-10-06

Fri gas, konventionell radiologi (SÄS)

Syfte

Radiologisk metod för undersökning av buken med ovanstående frågeställningar.

Förändringar sedan föregående version

Inga aktuella förändringar.

Metodmall

Us kod/Us namn

Sos-kod 460 000/ Buköversikt

Indikation

Fri gas.

Konverteras till DT i samråd med radiolog.

Förberedelser

- ID-kontroll.
- Längd och vikt.
- Kläder och eventuell metall som kan skymma avlägsnas.
- EKG-elektroder ska tas bort.
- Graviditet ska tillfrågas på kvinnor 15–50 år.
- Gonadskydd ska användas på pojkar och män under 50 år, där strålfältet ligger <5 cm från gonaderna.

OBS: Gonadskydd används inte om det skymmer eller stör diagnostiken.

- Inget raster på barn under 20 kg.
- Medföljande i rummet ska bära strålskydd.

Kontrastmedel

Ej aktuellt.

Bildtagning/Projektioner

Frontal

Position: Patienten ligger på rygg med armarna utmed kroppen.

Centrering: Mitt på buken, väl inbländad.

Vinkel: 0

FFA: 110 cm

Kriterier: Hela buken ska avbildas från diafragma till bäckenbotten.

Sidomarkering.

Kan ibland behövas två bilder. Säkerställ överlappning.

Exponeringsparametrar: Under bearbetning.

Frontalbild med höger sida upp

Position: Patienten ligger på **vänster** sida med armarna sträckta ovanför huvudet.

Detektor bakom patienten.

Bilden tas med horisontell strålrättning.

Viktigt att höger sida är uppåt!

Centrering: Mitt på buken, väl inbländad.

Vinkel: 0

FFA: 110 cm

- Kriterier:** Hela buken ska avbildas från diafragma till bäckenbotten.
- Markera att höger sida är uppåt.
- Dokumentera att bilden är tagen med horisontell strålriktning.

Exponeringsparametrar: Under bearbetning.

Strålskydd

- Graviditet är inte en kontraindikation till att göra en konventionell röntgenundersökning under förutsättning att fostret inte är i primärstrålfältet.
- Var noga med inbländning. Gör inte strålfältet för litet så att det påverkar diagnostiken. Spara stråldos genom att inte göra strålfältet för stort.
- Ta särskild hänsyn vid barnundersökningar för att minimera stråldosen. Barn är mer känsliga för joniserande strålning. Anpassade barnprotokoll ska användas.

Dokumentation

Om kriterier inte uppnås för undersökning ska anledning dokumenteras i aktuell remiss

Övrigt

Ansvarig röntgensjuksköterska granskar och kvalitetssäkrar bilderna.

Informera om när och från vem patienten får svar samt skicka patienten eller be patienten vänta på svar.

Referenser

-

Dokumentinformation

Innehållsansvarig

Carolin Karlsson, sektionsansvarig röntgensjuksköterska, bild- och funktionsmedicin SÄS

Stefan Carslöv, specialistläkare, bild- och funktionsmedicin SÄS

Patrick Pettersson, sjukhusfysiker, bild- och funktionsmedicin och medicinsk service SÄS

Innehållsgranskare

Stefan Carslöv, specialistläkare, bild- och funktionsmedicin SÄS

Fastställt av

Markus Håkansson, verksamhetschef, bild- och funktionsmedicin och medicinsk service SÄS

Nyckelord

Metodbok, konventionell radiologi, fri gas

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service

Innehållsansvar: Carolin Karlsson, (carka60), Sektionsledare

Granskad av: Stefan Carslöv, (steca9), Specialistläkare

Godkänd av: Markus Håkansson, (marha68), Verksamhetschef

Dokument-ID: SAS9631-1641598044-190

Version: 2.0

Giltig från: 2026-01-19

Giltig till: 2027-10-06